

Nota van toelichting

Nummer.: 19TI062	Kerkrade, 11 december 2019
------------------	----------------------------

Behorend bij ontwerpbesluit nummer 19Rb053

Onderwerp

Integraal Waterplan en Watertakenplan Kerkrade 2020- 2024

Beslispunt

Vast te stellen: Het Integraal Waterplan en het Watertakenplan Kerkrade 2020 - 2024.

Inleiding

Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast in onze gemeente. Aanleg en beheer van de riolering is een gemeentelijke taak, die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer en de Waterwet.

De gemeente Kerkrade neemt samen met de gemeenten Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Beekdaelen, Voerendaal, Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en Waterleidingmaatschappij deel aan het samenwerkingsverband regio Parkstad. Binnen dit samenwerkingsverband wordt samen gewerkt aan het verhogen van de kwaliteit van de afvalwaterketen, het verminderen van de kwetsbaarheid en het beperken van de kosten (minder meer). Het Integraal Waterplan en het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 zijn het resultaat van een gezamenlijk proces binnen het samenwerkingsverband regio Parkstad en vormen één van de stappen op weg naar een verdergaande, structurele samenwerking binnen onze regio.

Met het aflopen van het vigerende verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 is het noodzakelijk een nieuw Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 vast te stellen.

Doelstelling / Beoogd resultaat

Integraal Waterplan

Al sinds 2011 wordt in de regio Parkstad met onze waterpartners samengewerkt aan het verbeteren van de waterketen (riolering en afvalwaterzuivering) en het watersysteem (beken). Het Integraal Waterplan is het eerste gezamenlijke visiedocument. In het plan is de regionale ambitie en visie beschreven van de samenwerkingsregio Parkstad. De speerpunten zijn: "Een klimaatbestendige stad", "Gezond, schoon en voldoende water", "Werken aan waterbewustzijn", "Anticiperen op de Omgevingswet" en "Samenwerken in de waterketen".

Watertakenplan Kerkrade 2020-2024

In het plan is de gemeentelijke wateropgave voor de middellange termijn omschreven. De

speerpunten zijn: “Een klimaatbestendig Kerkrade”, “Anticiperen op de Omgevingswet”, “Samenwerken in de waterketen”, “Meten, data en rekenen”, “Beheer op maat” en “Werken aan waterbewustzijn”. Door bedragen te reserveren in het kostendekkingsplan kan de komende jaren invulling worden gegeven aan deze speerpunten.

Zorgplicht afvalwater

Alle percelen binnen ons grondgebied waar afvalwater vrijkomt, moeten zijn voorzien van een aansluiting op de riolering. Binnen de bebouwde kom worden vrijvervalstelsels aangelegd, waarbij de milieubelasting naar het oppervlaktewater (overstorten) tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt. Aanvaardbare emissies voldoen aan de basisinspanning en de Europese Kaderrichtlijn Water.

Jaarlijks wordt de rioolvervangingsplanning afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte (zoals wegreconstructie, nutsvoorzieningen en herinrichting van de openbare ruimte), zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van het werk met werk maken. Hierdoor worden kosten bespaard en de overlast voor de burger beperkt.

Zorgplicht Hemelwater

Bij zware regenbuien kan het rioleringsstelsel het aanbod van hemelwater soms niet aan, waardoor water-op-straat optreedt. Als gevolg van klimaatverandering is de verwachting dat dergelijke zware buien vaker voorkomen. De toename van piekbuien heeft vooral impact op de gemeentelijke rioolstelsels. Uitgangspunt is dat bui 08 (bui met een herhalingstijd van eens in de twee jaar, waarin 19,8 mm valt in 60 minuten) niet tot water op straat zal leiden, of de openbare ruimte moet daarop zijn ingericht. De oppervlakte infrastructuur van de openbare ruimte is voorbereid op de afvoer van extreme neerslaggebeurtenissen door het voorkomen van “zakken” in het lengteprofiel van de straten. Op locaties waar dit niet kan wordt ernaar gestreeft bui 10 (bui met herhalingstijd van eens in de tien jaar, 35,7 mm in 45 minuten) in het straatprofiel binnen de trottoirbanden te houden

Hinder (bij bui 08) wordt geaccepteerd. Overlast (bij bui 10) moet zo veel mogelijk worden vermeden. Op locaties waar regelmatig overlast of hinder voorkomt, zal de gemeente waar mogelijk maatregelen treffen om deze problemen te verminderen.

Aangezien de gevolgen van klimaatverandering niet volledig op te lossen zijn door vergroting van riolering wordt daarbij (ook) gezocht naar maatregelen in de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn: waterberging in openbaar groen (wadi's), aanleg van waterpleinen en dergelijke. Bij (her-)inrichting van de openbare ruimte staan we in de regio Parksad positief tegenover tijdelijke waterbergende voorzieningen wanneer ze een oplossing bieden bij wateroverlast en wanneer ze geen extra beheerkosten met zich meebrengen.

Afkoppelen is één van de manieren om te komen tot een duurzame waterhuishouding en waterketen. In Parkstad koppelen we hiertoe zo veel mogelijk verhard oppervlak af. Voorwaarde hierbij is dat afkoppelen doelmatig is en kan meeliften met andere werkzaamheden. Bij het afkoppelen van regenwater gaat binnen de regio Parkstad de voorkeur uit naar oppervlakkige afkoppeling en infiltratie van regenwater in de ondergrond. Daartoe heeft de regio Parkstad een subsidieregeling voor particulieren.

Zorgplicht Grondwater

De grondwaterstand is, zeker in bebouwd gebied, niet volledig te sturen. Daarom heeft de

gemeentelijke grondwaterzorgplicht het karakter van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Dit betekent dat we aanspeekpunt zijn voor grondwaterproblemen, maar niet dat wij ook aansprakelijk zijn, mits we ons hebben ingespannen conform eigen beleid.

Op particulier terrein is de perceelegeenaar zelf verantwoordelijk voor het tegengaan van grondwateroverlast en/of – onderlast. Dit geldt ook voor funderingsproblemen. Ondergrondse gebruikersruimte van panden, zoals een kelder of een souterrain, moeten volgens de bouwregelgeving waterdicht zijn.

Van de perceelegeenaar verwachten wij dat hij de vereiste (waterhuishoudkundige en/of bouwkundige) maatregelen neemt om grondwaterproblemen te voorkomen of te bestrijden, voor zover deze problemen niet aantoonbaar worden veroorzaakt door onrechtmatig handelen of nalaten van een ander; particulier of overheid.

Als gevolg van de natuurlijke dynamiek kunnen grondwaterstanden fluctueren. Bij incidenteel hoge grondwaterstanden voorzien wij voor de gemeente geen taak; dit zal de perceelegeenaar moeten accepteren of zelf maatregelen moeten nemen om de hinder te beperken. De gemeentelijke zorgplicht treedt pas in werking wanneer er sprake is van structurele nadelige gevolgen als gevolg van te hoge grondwaterstanden in stedelijk gebied.

Zorgplicht drinkwater

Overheden die (in)direct betrokken zijn bij de bescherming van drinkwater hebben een verantwoordelijkheid voor de invulling van de zorgplicht drinkwater. De zorgplicht drinkwater geldt zowel voor de bescherming van bronnen van drinkwater als voor de infrastructuur.

Argumenten

1.1 In het Integraal Waterplan is voor de Regio Parkstad een programma opgenomen waaraan de komende periode gezamenlijk wordt gewerkt.

Door het opnemen van acties, een gezamenlijk programma, een regionale organisatie en gezamenlijke middelen, die zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst, wordt de komende jaren invulling gegeven aan de speerpunten: “Een klimaatbestendige stad”, “Gezond, schoon en voldoende water”, “Werken aan waterbewustzijn”, “Anticiperen op de Omgevingswet” en “Samenwerken in de waterketen”.

1.2 In het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 is het beleid voor de zorgplichten afvalwater, hemelwater, grondwater en drinkwater opgenomen.

Burgers, bedrijven en andere overheden kunnen de gemeente aanspreken op deze zorgplichten bij onder andere overlast van grondwater, overlast van hemelwater of wanneer een nieuwe woning dient te worden aangesloten op het gemeentelijke rioleringsstelsel. Vanuit het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 kunnen vervolgens voor afvalwater, hemelwater, grondwater en drinkwater de doelmatige maatregelen worden bepaald en vanuit de beschikbaar gestelde middelen vanuit de rioolheffing gefinancierd worden.

1.3 In het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 is een programma opgenomen voor duurzaam waterbeheer / klimaatadaptief handelen.

Dat het klimaat verandert is steeds meer zichtbaar. Steeds drogere zomers met vaker piekbuien die het rioleringsstelsel niet meer kan verwerken, zoals in juni 2016. In het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 zijn structurele maatregelen opgenomen zoals stimuleringsregeling

afkoppelen 2019-2021, waterbewust campagne, en afkoppelen openbare ruimte bij renovatie en/of vernieuwingsprojecten. Voor het klimaatadaptief handelen is een investeringsbudget opgenomen van € 50.000 in 2020 naar € 100.000 in 2021 tot en met 2024

1.4 Via het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren te verbeteren (rioolverbeteringen).

De gemeente heeft een taak om vervuiling van rioolwater, bij hevige neerslag, uit het rioleringsstelsel op het oppervlaktewater te verminderen. In het watertakenplan zijn maatregelen, zoals aanleg buffers Kaderrichtlijn Water en het afkoppelen van verhard oppervlak, opgenomen om vervuiling van het oppervlaktewater te verminderen. De te treffen maatregelen worden gezamenlijk met het Waterschap Limburg en het Waterschapsbedrijf Limburg opgepakt.

1.5 Het gemeentelijke kapitaalgoed "riolering" wordt via het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 doelmatig onderhouden.

In Nederland kennen wij een goede riolering. Het Watertakenplan beschrijft voor de periode 2020-2024 de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het hebben, (onder)houden en verbeteren van het kapitaalgoed riolering. Zo wordt in de planperiode middels rioolvervanging en rioolrenovatie (waaronder waar mogelijk het relinen van riolen i.p.v. vervangen) doelmatig en kosteneffectief het kapitaalgoed riolering onderhouden. Het jaarlijks investeringsbedrag voor rioolrenovatie bedraagt in Kerkrade € 1,0 miljoen.

2.1 Om de maatregelen in het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 te kunnen uitvoeren is een tariefstijging van de rioolheffing van € 2,- per jaar nodig tussen 2020-2023 en vanaf 2023 met € 3,- per jaar.

In het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 is een kostendekkingsplan opgenomen. In het kostendekkingsplan zijn alle uitgaven en inkomsten opgenomen. Uit het kostendekkingsplan volgt dat, bij kostendekkende financiering, in de periode 2020-2024 de rioolheffing jaarlijks met ongeveer 1 % dient te worden verhoogd. Dat is minder dan de inflatiecorrectie.

De getallen na 2020 zijn indicatief en worden jaarlijks vastgesteld bij de evaluatie van het watertakenplan.

Kanttekeningen

n.v.t.

Financiën

De kosten voor de riolering worden opgebracht door de rioolheffing. Hiermee bekostigt de gemeente de taken die zij heeft voor de uitvoering van zorgplichten: inzameling en afvoeren van afvalwater, inzameling en verwerking van overtollig hemelwater en grondwater.

De verwachte tariefontwikkeling conform het opgestelde kostendekkingsplan 2020-2024 is in het onderstaande overzicht aangegeven.

jaar	gezinnen	1-persoons huishoudens	Stijging (€)
2020	€ 227,00	€ 211	€ 2,00
2021	€ 229,00	€ 213	€ 2,00
2022	€ 231,00	€ 215	€ 2,00
2023	€ 234,00	€ 218	€ 3,00

2024	€ 237,00	€ 221	€ 3,00
------	----------	-------	--------

De rioolrechten voor niet woningen zullen met 1 % stijgen.

Het verloop van het investeringsprogramma 2020 – 2023 ziet er als volgt uit:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Vervangingen / relinigen 1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
Basisinspanningen	296.000	600.000	600.000	550.000
Super Local	160.000	160.000	150.000	-
Rolduckerveld	100.000	100.000	100.000	100.000
Klimaatmaatregelen	50.000	100.000	100.000	100.000
Buitenring	712.000	-	-	-
Totaal	2.318.000	1.960.000	1.950.000	1.750.000

In de voorjaarsnota 2020 zal het investeringsprogramma worden geactualiseerd.

Bij de meerjarige doorberekeningen worden de jaarlijkse schommelingen tussen uitgaven en inkomsten conform artikel 44, lid 1c BBV opgevangen in de voorziening riolen. Op 1 januari 2018 bedraagt het saldo van deze voorziening € 3.017.902,33. In de jaren 2019 t/m 2023 zal de voorziening nog groeien naar een bedrag van ca € 3,9 miljoen. Vanaf 2024 zal er jaarlijks een bedrag uit de voorziening worden onttrokken waarbij de reserve in 2050 een saldo van ca. € 500.000 zal bedragen.

De definitieve tarieven zijn afhankelijk van de meerjarige ontwikkelingen in de uitgaven.

De tarieven van de riolheffing gebaseerd op het Watertakenplan Kerkrade 2020-2024 zullen in de tarievennota 2020 worden opgenomen. De behandeling van deze nota is gepland in de raadsvergadering van december 2019.

Personele consequenties

n.v.t.

Rechtmatigheid

Vanuit de Wet Milieubeheer (art. 10.33) en de Waterwet (art. 3.5 en 3.6) heeft de gemeente de wettelijke zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Vanuit het deltaplan ruimtelijke adaptatie dienen gemeenten maatregelen te treffen voor klimaatadaptatie. De beleidsplannen sluiten aan bij het programma duurzaamheid.

Duurzaamheid

In alle te nemen uitvoeringsplannen speelt duurzaamheid een belangrijke rol

Communicatie

Na het vaststellen van het Integraal Waterplan en Watertakenplan 2020-2024 door de Raad wordt het besluit gepubliceerd en een persbericht opgesteld. Ook wordt het Integraal Waterplan en Watertakenplan 2020-2024 op internet gezet.

Marketing/PR

n.v.t.

Uitvoering

De uitvoering van de diverse plannen vindt gedurende de gehele plan periode plaats.